

ПАМ'ЯТКА

начальнику санітарно-обмивального пункту (СОП)

Санітарною обробкою називається видалення радіоактивних речовин, чи знезаражування видалення отруйних речовин і бактеріальних засобів зі шкірних покривів, а також з надягнутих засобів індивідуального захисту, одягу, взуття.

У залежності від обстановки, наявності часу і засобів санітарна обробка підрозділяється на **часткову і повну**.

Часткова санітарна обробка проводиться особовим складом за рішенням командирів підрозділів безпосередньо в підрозділах чи самостійно в порядку взаємодопомоги з використанням табельних і підручних засобів.

Часткова санітарна обробка проводиться особовим складом формувань і населенням не пізніше 5 хвилин після зараження.

Повна санітарна обробка полягає в обмиванні тіла теплою водою з милом (при зараженні радіоактивними речовинами вона проводиться тільки в тому випадку, якщо після часткової санітарної обробки зараження шкірних покривів і одягу залишається вище припустимих норм (величин).

Повна санітарна обробка проводиться не пізніше 5 годин з моменту зараження в спеціально організованих санітарно-обмивальних пунктах (СОП), що можуть бути стаціонарними чи рухливими.

Одяг замінюється в тому випадку, якщо після її обробки зараження залишається вище припустимої норми (50 мР/ч).

Стаціонарні СОП розгортаються в містах і сільській місцевості на базі бань, душових павільйонів, санпропускників і в інших придатних приміщеннях для обмивки людей.

Для рухливих СОП використовуються намети різних типів, списані і пристосовані автобуси, трамвайні вагони, тролейбуси, але при цьому необхідно дотримувати правила проведення санітарної обробки.

(дивися схему – розгортання СОП)

Усі приміщення і площадки СОП розділяються на «**чисту**» і «**брудну**» зони.

Розміщення площадок (зон) повинне бути таким, щоб при обробці не утворилися зустрічні потоки людей і забезпечувалася послідовність проходження людей через приміщення, вхід і вихід розташувати з різних сторін, а при розташуванні їх з однієї сторони відстань між входом і виходом повинна бути не менш 20 м.

Витрата води на одну людину складає 30-40 літрів (температура 35-45°).

При пристосуванні бань як основні приміщення використовують як чоловічу, так і жіночу половини, роздягальні кімнати, вестибуль – ванні і душові номери використовують, як допоміжні приміщення.

На підприємствах для санітарної обробки людей використовують душові. (у цьому випадку для збору, сортування й упакування зараженого майна, збереження миючих і знезаражуючих засобів, обмінного фонду, відпочинку обслуговуючого

персоналу і надання медичної допомоги пристосовують найближчі допоміжні приміщення. На відстані 40-50 м від основних приміщень СОП розгортається площадка часткової спеціальної обробки одягу, взуття, засобів захисту.

1. Устаткування санітарно-обмивального пункту (СОП)

До складу СОП входять «брудна» і «чиста» зони.

Брудна зона складається: вестибуль, пункт прийому верхнього одягу, місце сортування й упакування зараженого майна, роздягальня і душова.

Чиста зона складається: кімнати для вдягання, чекання, обмінного фонду, відпочинку обслуговуючого персоналу. До допоміжного відносяться приміщення для збереження миючих речовин, мила, мочалок, господарського інвентарю.

У «брудній» і «чистій» зонах розміщуються пункти медичного огляду і дозиметричного контролю, при відсутності самостійних приміщень можна розділити пункти і пости ширмами чи легкими перегородками.

Число місць у роздягальній і одягальній кімнатах повинне відповідати кількості людей, що одночасно проходять санітарну обробку, що дорівнює подвоєному числу душових чи сіток мийних місць.

Кімнату обмінного фонду бажано розміщати спільно чи поблизу до одягальні.

Одяг, білизну, взуття, засоби захисту розташовувати на стелажах, розкладених по розмірах.

Роздягальня й одягальня кімнати обладнуються ослонами. У роздягальній кімнаті потрібно мати бачок з 2% водяним розчином монохлораміна для дезінфекції тіла й обробки місць сидінь.

Кожен СОП повинний мати затверджений начальником служби табель оснащення хімічним, медичним і господарським майном.

Кожне робоче місце позначається табличками з відповідними написами.

На «брудній» половині обладнуються місця для знезаражування одягу, взуття і засобів індивідуального захисту. З цією метою встановлюють столи, вішалки і сушарки (щити, кольє). Біля робочих місць створюють запас води, знезаражуючих засобів, дрантя, віників.

Для стоку зараженої води (змиву) риють канави, вбирні колодязі. Речове майно і засоби індивідуального захисту, що не піддаються частковій спеціальній обробці, розміщують окремо. Підлоги основних приміщень повинні мати ухил на 1,5-2% убік трапів і ґрат, допускати очищення і мокре збирання з застосуванням знезаражуючих розчинів.

Стелі, стіни основних приміщень бажано пофарбувати вологостійкими фарбами, а всі дерев'яні конструкції – олійною фарбою. Система каналізаційних випусків і колодязів має доступ для періодичного очищення.

2. Організація прийому уражених і проведення контролю зараження

З району зараження групи по 25-30 чоловік (окремо чоловіки і жінки) направляються на контрольно-розподільний пост (КРП), де встановлюється ступінь зараженості і визначається порядок проведення обробки.

Ті, у кого одяг і шкіряний покрив заражені ОР чи сильнодіючими отруйними речовинами, відправляють на площадку часткової санітарної обробки, що потребують у санітарно-гігієнічній обмивці - у роздягальне приміщення, інших у район збору. Для визначення ступеня зараження ОР чи небезпечними хімічними речовинами, а також їх ЗІЗ (засобу індивідуального захисту), одяг, взуття, устаткування і самої території СОП, начальник пункту організує контроль. Цю роботу проводить хімік чи інші підготовлені працівники.

Контроль людей, одягу, взуття, ЗІЗ проводять поза зонами зараження, для цього використовують ВПХР (військовий прилад хімічної розвідки).

Брудний одяг укладається в мішки і відправляється на станції знезаражування, на мішках вішається бирка з указівкою майна.

Мішки повинні бути зі спеціальної прогумової тканини. Розмір мішка (висота 120 см, діаметр 50 см).

По можливості мішки завантажуються майном одного найменування.

3. Порядок проведення санітарної обробки

Перед санобробкою людей при зараженні ОР дегазують одяг, взуття і ЗІЗ. Це робиться на площадці часткової спеціальної обробки.

Групу, що прибула на площадку інструктує командир ланки про порядок часткової санобробки, як знімати одяг і укласти в мішки для відправлення на станцію знезаражування.

Командир указує як проводити дегазацію одягу, взуття, ЗІЗ:

Перший спосіб – протирання дегазуючими розчинами, (часткова дегазація невеликих ділянок, де є краплі чи мазки ОР);

Другий спосіб – дегазація провітрюванням може бути застосована для усіх видів одягу, взуття, ЗІЗ, у випадку зараження їх нормами ОР – це може проходити від декількох годин до декількох діб.

Стирають і кип'ятять одяг, засоби захисту, а також деякі плівкові матеріали.

Оброблювані речі завантажують у бучильник чи ємність і кип'ятять у воді з 0,2 % порошку СФ-2у (СФ-2) чи 2-4 % кальцинованої соди, потім речі вичавлюють (крім гумових) і сушать.

Після дегазації зараженого одягу і взуття чи здачі їх для відправлення на СОО (станції обробки одягу) люди на чолі старших груп направляються на санітарну обробку.

У вестибулі СОП командир ланки прийому й обмивки людей дає команду на зняття одягу і взуття, упакування в мішки. Потім знімають у зазначених місцях

протигази і у нижній білизні, маючи при собі документи, цінності йдуть у роздягальню.

У роздягальні приймальник бере документи, цінності і видає кожному три жетони під одним номером. Один жетон у що здає, другий – з речами, документами і цінностями в поліетиленовому мішку, третій – у вузлі з нижньою білизною.

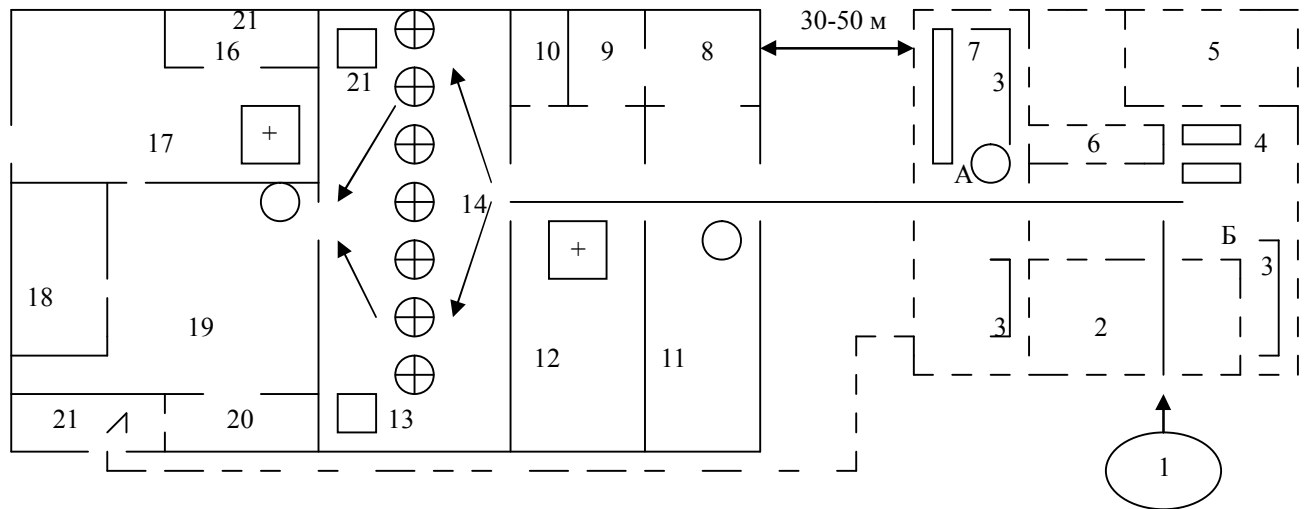
На кожний витрачається 30 г мила і 30-40 літрів теплої води.

Особи, які пройшли санобробку в чекальній кімнаті одержують рушник і по жетонах свої речі чи одяг і взуття з обмінного фонду, документи і цінності.

Під час дегазаційних робіт особовий склад зобов'язаний працювати в засобах захисту в спеціально відведених місцях, стежити за справністю засобів захисту про їхнє ушкодження негайно доповідати командирі ланки. Не можна знімати засоби захисту до закінчення робіт.

СХЕМА розгортання санітарно-обмивального пункту

I

Умовні позначки

← Напрямок руху людей

← - - - Напрямок руху оброб. одягу,
взуття, засобів захисту
Дозиметрист

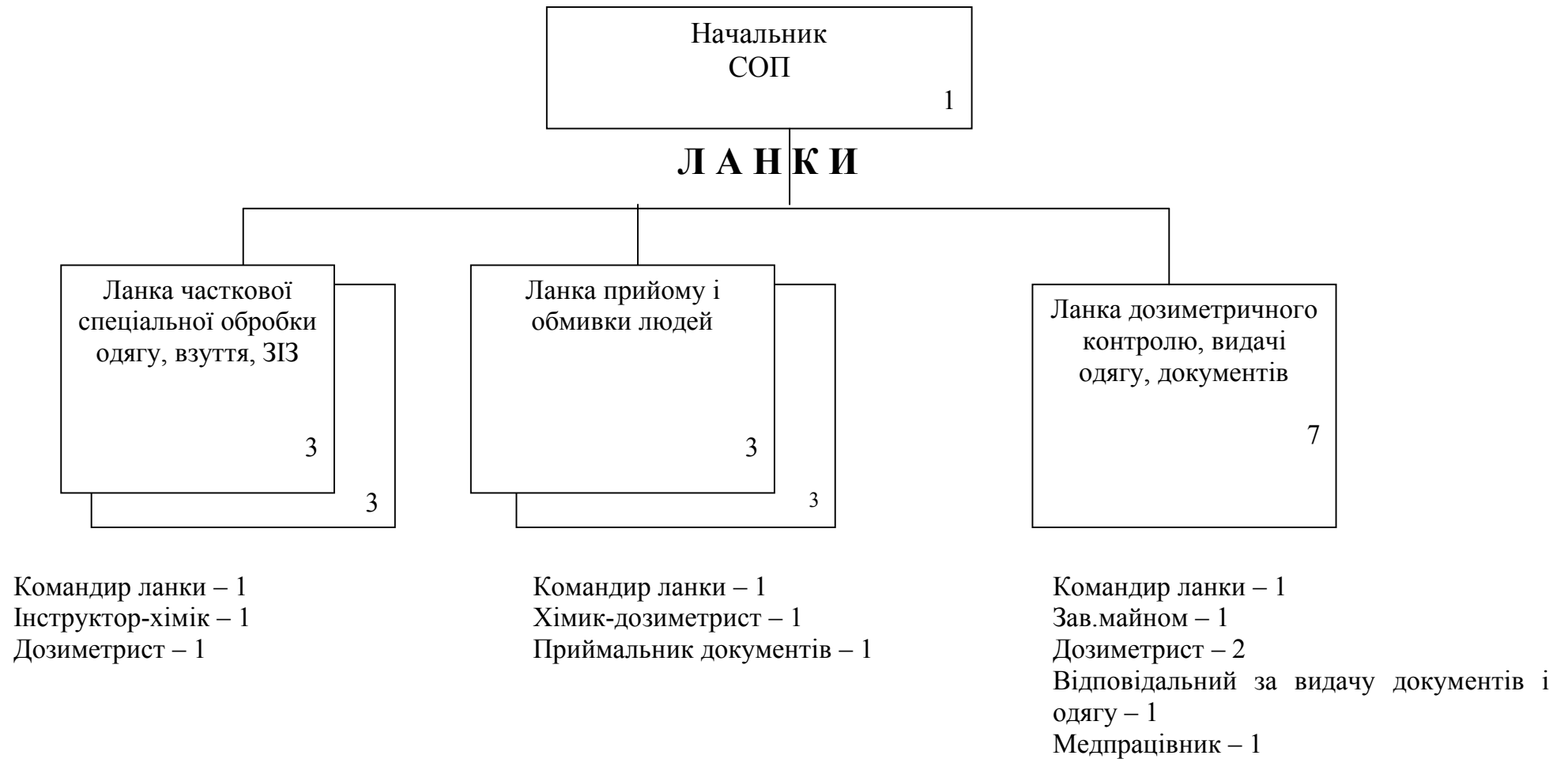
○
□ + Пункт медичного огляду

⊕ Душові сітки

1. Площадка часткової спеціальної обробки:
А. «чиста половина»
Б. «брудна половина»

1. Район чекання.
2. Місце знезаражування ЗІЗ.
3. Мотузкові сушила.
4. Щити .
5. Склад одягу, який не підлягає обробці.
6. Місце знезаражування взуття.
7. Стіл.
8. Пункт прийому верхнього одягу.
9. Пункт прийому нижньої білизни.
10. Пункт прийому документів.
11. Вестибуль.
12. Роздягальня.
13. Місце видачі мила.
14. Душова.
15. Місце знезаражування тазів і мочалок.
16. Кімната відпочинку особового складу СОП.
17. Одягальня.
18. Місце збереження мила, мочалок, знезаражують речовин.
19. Чекальня.
20. Місце видачі одягу і документів.
21. Приміщення для обмінного фонду.

СХЕМА організаційно-штатної структури СОП

- Всього особового складу 20 чол. (для роботи в 2 зміни)
- Орієнтована можливість за 10 годин роботи – санообробка – 800 чол.

Обов'язки посадових осіб

Обов'язки начальника СОП

Начальник СОП підкоряється начальнику служби його заступнику, начальнику штабу служби. Він здійснює керівництво СОП і відповідає за:

- постійну готовність СОП до роботи;
- технічний стан табельних засобів і їхню схоронність;
- керує роботою о/с СОП по спеціальній обробці людей;
- проводить спеціальну підготовку о/с СОП;
- організує облік постраждалих минулих через СОП;
- поповнює витрачені засоби обробкою.

Він зобов'язаний:

- знати задачу СОП на добу;
- стежити за дотриманням техніки безпеки о/с СОП;
- знати і правильно експлуатувати все устаткування СОП, містити його в готовності;
- контролювати правильність обробки людей;
- перевіряти і вести облік доз опромінення о/с СОП і інформувати начальника штабу служби;
- доповідати про проведені роботи за добу.

Ланка часткової спеціальної обробки одягу, взуття, засобів ПХЗ

Командир ланки

Підкоряється начальнику СОП і відповідає за:

- постійну готовність ланки до проведення робіт зі спеціальної обробки майна, що надходить;
- укомплектованість ланки необхідним табельним майном і матеріалами;
- постійне дотримання заходів для техніки безпеки на робочих місцях пункту.

Він зобов'язаний:

1. Прибути за одержанням задачі до начальника СОП;
2. Знати способи проведення обробки і навчати своїх підлеглих їм.
3. Систематично контролювати за повнотою обробки і вести облік людей, що пройшли обмивку.
4. Подавати заявку начальнику СОП на витрачені матеріали в ході роботи.
5. Доповідати начальнику СОП про проведену роботу з обмивки людей за минулу зміну.

Інструктор-хімік

Він зобов'язаний:

1. Організувати роботу площадки дезактивації.

2. Інструктувати прибулих на площадку про порядок, методи і способи проведення дезактивації одягу і взуття.
3. Керувати роботою обслуговуючого персоналу.

Дозиметрист

Він зобов'язаний:

1. Приводити в робочий стан радіометр і з його допомогою здійснювати контроль за ступенем зараженості одягу і взуття на площадці дезактивації.
2. Здійснювати дозиметричний контроль облич, що пройшли санітарну обробку.
3. Направляти для повторного обмивання осіб, у яких залишковий ступінь зараження шкірних покривів вище припустимих норм.

Ланка прийому й обмивки людей

Командир ланки

Підкоряється начальнику СОП і відповідає за:

- постійну готовність ланки до проведення обмивки людей;
- забезпеченість ланки необхідним табельним майном і матеріалами;
- дотримання особовим складом ланки мір техніки безпеки при роботі;

Він зобов'язаний:

1. Одержати задачу на виконання роботи від начальника СОП.
2. Знати порядок і прийоми проведення обмивки людей на пункті.
3. Уміти користатися всіма агрегатами і приладами СОП.
4. Навчати обслуговуючий персонал ланки практичній роботі.
5. Давати заявки на витрачені матеріали і майно.
6. Доповідати начальнику посади про пророблену роботу за минулу зміну.

Хімік-дезинфектор

Він зобов'язаний:

1. Робити завантаження дезкамери і здійснювати дегазацію, дезинфекцію одягу і взуття відповідно до режиму.
2. Переносити мішки зі знезараженим одягом в одягальне приміщення.
3. Проводити роботу з дегазації і дезинфекції робочих місць, ослонів, інвентарю, стічних вод.

Приймальник документів

Він зобов'язаний:

1. Прийняти від прибулого на обробку особового складу документи.
2. Стежити за їхньою схоронністю.
3. Направляти їх на видачу після проходження людей спеціальної обробки.

Ланка дозконтроля і видачі документів

Командир ланки

Підкоряється начальнику пункту і відповідає за:

- організацію роботи особового складу ланки;

- укомплектованість ланки табельним майном і принадлежностями;
- навчання особового складу ланки за фахом.

Він зобов'язаний:

1. Одержати задачу від начальника пункту.
2. Знати і вміти працювати на всіх табельних засобах дозконтроля.
3. Уживати заходів по забезпеченню витрачених засобів і матеріалів.
4. Інструктувати особового складу ланки по дотриманню мір техніки безпеки.
5. Вчасно представляти дані про результати дозконтроля начальнику пункту.

Завідувач майном**Він зобов'язаний:**

1. Стежити за порядком на площадці видачі майна.
2. Вести облік одягу, що надходить, і виданої в користування.
3. Здійснювати контроль за дотриманням мір техніки безпеки на площадці.
4. Доповідати командирі ланки про пророблену роботу за зміну.

Дозиметрист**Він зобов'язаний:**

1. Приводити в робочий стан радіометр і з його допомогою здійснювати контроль за ступенем зараженості одягу і взуття на площадці дезактивації.
2. Здійснювати дозиметричний контроль осіб, що пройшли санітарну обробку.
3. Направляти для повторного обмивання осіб, у яких останній ступінь зараження шкірних покривів вище припустимих норм.

Медперсонал**Він зобов'язаний**

1. Оглядати уражених, що надійшли у відділення.
2. Надавати медичну допомогу тим, хто потребує її.
3. Вчасно поповнювати витрачене табельне майно.
4. Вести облік осіб, яким зроблена медична допомога.

Відповідальний за видачу документів**Він зобов'язаний:**

1. Вчасно видавати документи людям, що пройшли дозконтроль.
2. Відпускати одяг по необхідних розмірах.
3. Стежити за порядком на площадці складу видачі.
4. Доповідати завідувачеві майном про видачу по кількості документів і одягу.
5. Дотримувати міри пожежної безпеки.

Зразковий табель оснащення санітарно-обмивального пункту (СОП) на 10 душових сіток

Найменування майна	Одиниця виміру	Кількість	Джерело одержання
1	2	3	4
I. Хімічне майно			
Протигази ГП-5	шт.	20	Централізоване постачання
Комплекти захисного одягу гумовими чоботями і рукавичками	комплектів	10	-"-
Комплекти індивідуальних дозиметрів ДП-24-В	комплектів	1	-"-
Фартухи прогумовані	шт.	2	-"-
Радіометри-рентгенометри ДП-5	шт.	2	-"-
РДП-4 чи гідропульт ПХР (ВПХР)	шт.	1	-"-
II. Медичне майно			
Носилки санітарні	шт.	1	-"-
Аптечки індивідуальні (АІ)	шт.	18	-"-
Сумки санітарні	шт.	2	-"-
Індивідуальні протихімічні пакети (ІПП)	шт.	20	-"-
III. Санітарно-господарське майно для обслуговування персоналу			
Халати санітарні	шт.	16	Здобувають на місці
Ковпаки медичні	-"-	24	-"-
Комбінезони х/б	-"-	10	-"-
Рукавиці брезентові	-"-	20	-"-
IV. Господарські предмети			
Сокира	шт.	8	Здобувають на місці
Мотузка господарська	кг	50	-"-
Ліхтарі «Кажан»	шт.	5	-"-
Цебра, бочки, кружки, полоскальниці	шт.	по 2-3	-"-
Мило господарське	кг	30	-"-
Мочалки	шт.	200	-"-
Мішки нумеровані для зараження одягу	-"-	60	-"-
Жетони з 1 по 50	кіл.	2	-"-
Щітки одяжні і шевські	шт.	25	-"-
Палки для вибивання одягу довжиною 1 м	шт.	10	-"-
Дрантя чи клоччя	кг	5	-"-
Ємність для води, розчинів дезинфікуючих речовин	шт.	2-3	-"-
Бензин, гас	л	по 20	-"-
Покажчики, таблички, лави, столи, коли й ін. устаткування площадки дезактивації			Виготовляються на місці
V. Дезинфекційні засоби			
Монохлорамин	кг	5	Здобувають на місці
Лізол чи нафталізол	кг	5	-"-
Хлорне вапно	кг	50	-"-

1	2	3	4
ДДТ- емульсія 10%	кг	по потребі	-"-
Емульсія гексахлорану 25%	кг	-"-	-"-
VI. Санітарно-господарське майно для потерпілих			
Халати байкові	шт.	40	Централізоване постачання
Сорочки, кальсони, носки х/б	компл.	40	-"-
Тапочки	пара	40	-"-
Рушники	шт.	400	-"-

Методист Курсів ЦО
Запорізької області

Е.А. Чадов

Викладач Курсів ЦО
Запорізької області

Б.І. Казаков